

SVERIGESTUDIEN 2018

SYNLIGGÖR VÅRA VÄRDERINGAR – WWW.SVERIGESTUDIEN.SE

STUDIEN GENOMFÖRS AV PREERA I SAMARBETE MED SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING (SKL) OCH AB VOLVO. SAMTLIGA ÄR FRISTÅENDE ORGANISATIONER SOM VILL BIDRA TILL ÖKAD FÖRSTÅELSE FÖR SAMHÄLLETS UTMANINGAR GENOM ATT TILLFÖRA KUNSKAP OM VÅRA VÄRDERINGAR.

PRE ERA

VOLVO

Stabila värderingar men rädslan ökar

Sverigestudien genomfördes 2018 för nionde gången och är en unik tidsserie över svenskarnas värderingar. Studien genomförs av Preera i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och AB Volvo. I studien kartläggs vilka värderingar, egenskaper och beteenden som präglar och vilka invånarna önskar präglade våra arbetsplatser och samhället i stort.

Tydlig lista till politikerna

När svenskarna tillfrågas om vilka värderingar de önskar präglade Sverige är svaren entydiga och de ändras inte särskilt mycket över tid.

Det parti eller de politiker som bäst gör troligt att de fixar *ekonomisk stabilitet*, *arbetstillfällena*, *ansvar för kommande generationer* och *väl fungerande sjukvård* kommer antagligen vinna valet i höst. Detsamma gällde för fyra år sedan.

De två värderingar som klättrat mest sedan förra valet är *jämlikhet* och *upprätthållande av lag och ordning*.

TOPP 10 NATIONELLA VÄRDERINGAR

Svar på frågan (Önskade värderingar):

Välj ut tio av följande värderingar/egenskaper/beteenden som du anser vara centrala för att Sverige ska kunna fungera som bäst?

Önskade	50% →
Ekonomisk stabilitet	45% →
Arbetstillfällena	41% →
Ansvar för kommande generationer	35% →
Väl fungerande sjukvård	31% →
Jämlikhet	31% →
Bevarande av naturen	28% →
Upprätthållande av lag & ordning	27% →
Demokratiska processer	26% ↘
Fred	26% →
Miljömedvetenhet	

% = procent av hela urvalet som valt detta ord
→ = samma placering som 2017
↘ = förändring 2-3 placeringar sedan 2017
↗ = förändring mer än 3 placeringar sedan 2017

Stabilit men problematiskt

Bara en (*fred*) av de önskade värderingarna finns med när svenskarna väljer vilka värderingar de anser präglar samhället idag.

Liksom tidigare år är sju av tio ord potentiellt begränsande*. Det begrepp som klättrat snabbast på listan under senare år är *Våld och brott*. Tillsammans med ökningen av *upprätthållande av lag och ordning* som personlig värdering tyder detta på en ökad känsla av otrygghet.

TOPP 10 NATIONELLA VÄRDERINGAR

Svar på frågan (Nuvarande värderingar):

Välj ut tio av följande värderingar/egenskaper/beteenden som bäst beskriver det Sverige du lever i idag?

Nuvarande	
Byråkrati	41% →
Osäkerhet om framtiden	40% →
Våld och brott	38% →
Skyller på varandra	36% →
Resursslöseri	34% →
Yttrandefrihet	33% ↘
Materialistiskt	31% →
Kortsiktighet	30% →
Utbildningsmöjligheter	27% ↗
Fred	26% ↑

% = procent av hela urvalet som valt detta ord
→ = samma placering som 2017
↘ = förändring 2-3 placeringar sedan 2017
↗ = förändring mer än 3 placeringar sedan 2017

*Potentiellt begränsande ord är sådana som kan leda till att energi läggs på fel saker i en organisation, till exempel makt, manipulation eller förvirring. Det är emellertid viktigt att notera att dessa ord inte nödvändigtvis är negativa, till exempel kan det potentiellt begränsande ordet byråkrati vara väldigt positivt och rentav nödvändigt i vissa organisationer eller situationer.

Den svenskaste värderingen

När svenskarna väljer ord för att beskriva sina egna värderingar är läget stabilt sett över tid. På topp-5 hittar vi *familj*, *ansvar*, *humor/glädje*, *ärlighet* och *tar ansvar*. Sedan förra valåret 2014 har två nya ord tillkommit på topp-10: *balans hem/arbete* samt *hälsa*.

Om man ska hitta en värdering som är "typiskt svensk" är det *ekonomisk stabilitet*. I inget annat land som genomfört liknande studier har detta kommit upp som en personlig värdering.

TOPP 10 PERSONLIGA VÄRDERINGAR

Svar på frågan: Beskriv vem du är genom att välja tio för dig viktiga värderingar/egenskaper/beteenden?

Familj	46% →	Ekonomisk stabilitet	30% →
Ansvar	44% →	Medkänsla	27% →
Humor/glädje	43% →	Balans hem/arbete	25% ↗
Ärlighet	34% →	Positiv attityd	25% ↗
Tar ansvar	30% →	Hälsa	23% ↑

% = procent av hela urvalet som valt detta ord → = samma placering som 2017 ↗ = förändring 2-3 placeringar sedan 2017
↑ = förändring mer än 3 placeringar sedan 2017

Tematiska iakttagelser

I samband med 2018 års mätning har ett antal tematiska iakttagelser gjorts av resultaten. De områden som studerats särskilt är värderingar kopplade till kommuner och våra arbetsplatser. Dessutom har vi tittat på vilka skillnader som finns mellan anställda i privat respektive offentlig sektor. Vi har även jämfört olika åldersgrupper. Resultatet kan sammanfattas i fyra punkter:

- *Utbildningsmöjligheter* ökar och *arbetslöshet* minskar när svenskarna väljer värderingar de förknippar med kommunen.
- *Engagemang* och *göra skillnad/något meningsfullt* klättrar på listan över ord som förknippas med arbetsplatsen.
- Anställda i privat och offentlig sektor har samma drömmar men olika upplevelser av arbetsplatsen.
- Unga har en mer nyanserad bild av samhället än övriga. De betonar också samhällsorienterade värderingar i högre utsträckning än övriga.

Svenskarna i samhället

Valåret 2018 efterfrågar svenskarna *ekonomisk stabilitet, arbetstillfällen, ansvar för kommande generationer* och *väl fungerande sjukvård*. Det är samma fyra värderingar som legat i topp under alla år som Sverigestudien genomförts. *Jämlikhet* och *upprättande av lag och ordning* är de önskade värderingar som ökat mest under senare år.

Tydlig önskelista till politikerna

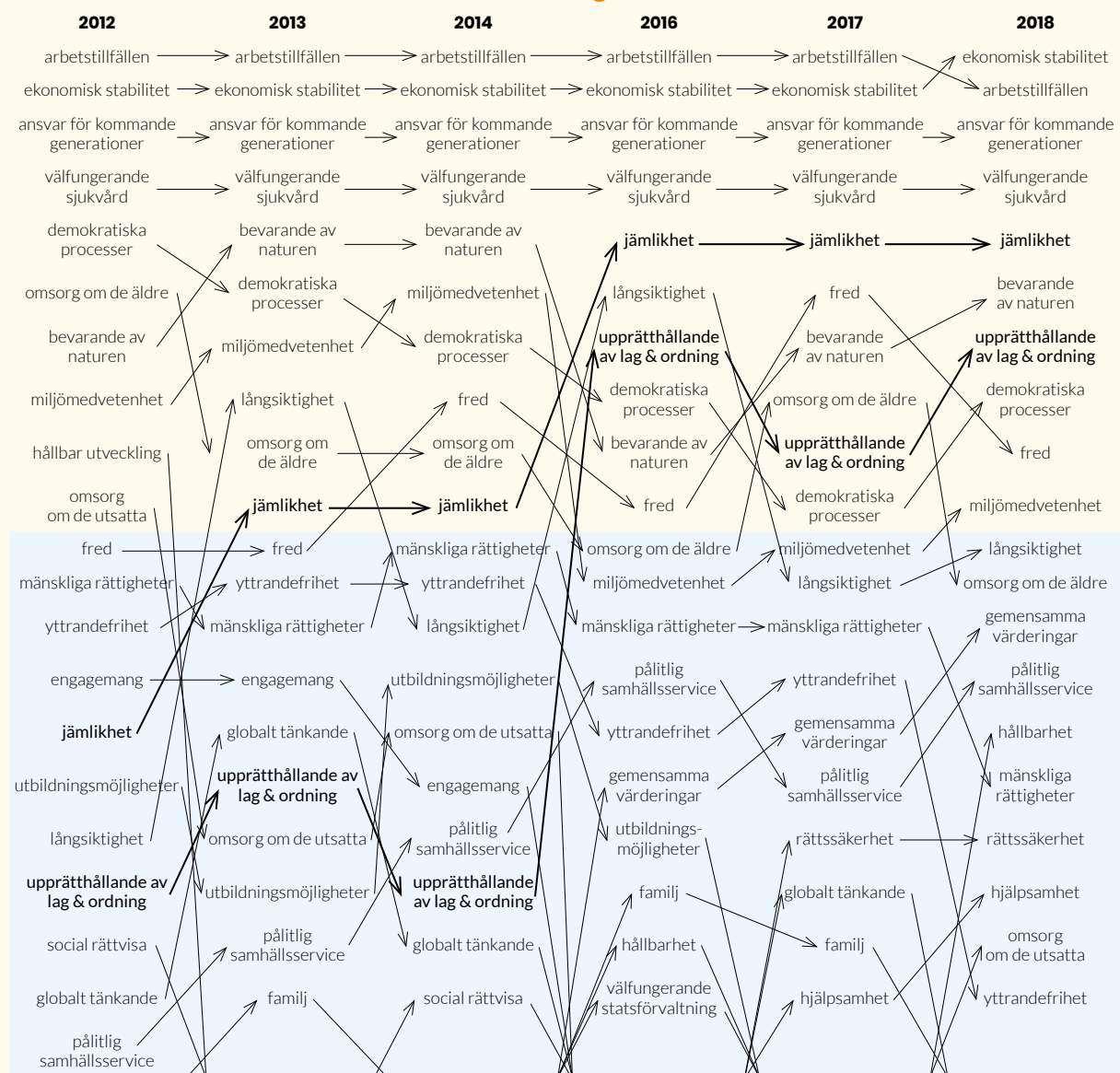
Sverigestudien visar att svenskarnas värderingar är relativt stabila. Den politiker som vill vinna väljarnas förtroende ska göra det trovärdigt att hen kan erbjuda *ekonomisk stabilitet, arbetstillfällen* och *väl fungerande sjukvård*. Dessutom ska politiken ta *ansvar för kommande generationer*.

Sedan förra valet 2014 är det främst *jämlikhet* (från 10:e till 5:e plats) och *upprättande av lag och ordning* (från 18:e till 7:e plats) som klättrat på listan.

Övriga värderingar på topp-10 är *bevarande av naturen, demokratiska processer, fred* och *miljömedvetenhet*. Dessa värderingar fanns med på samma lista för fyra år sedan.

Längre ner på listan finns däremot flera nyheter. På plats 11 till 20 väljer svenskarna år 2018 ord som *gemensamma värderingar, hållbarhet, rättssäkerhet* och *hjälpssamhet*, vilka inte fanns med inför förra valet 2014.

Trender - Önskade nationella värderingar

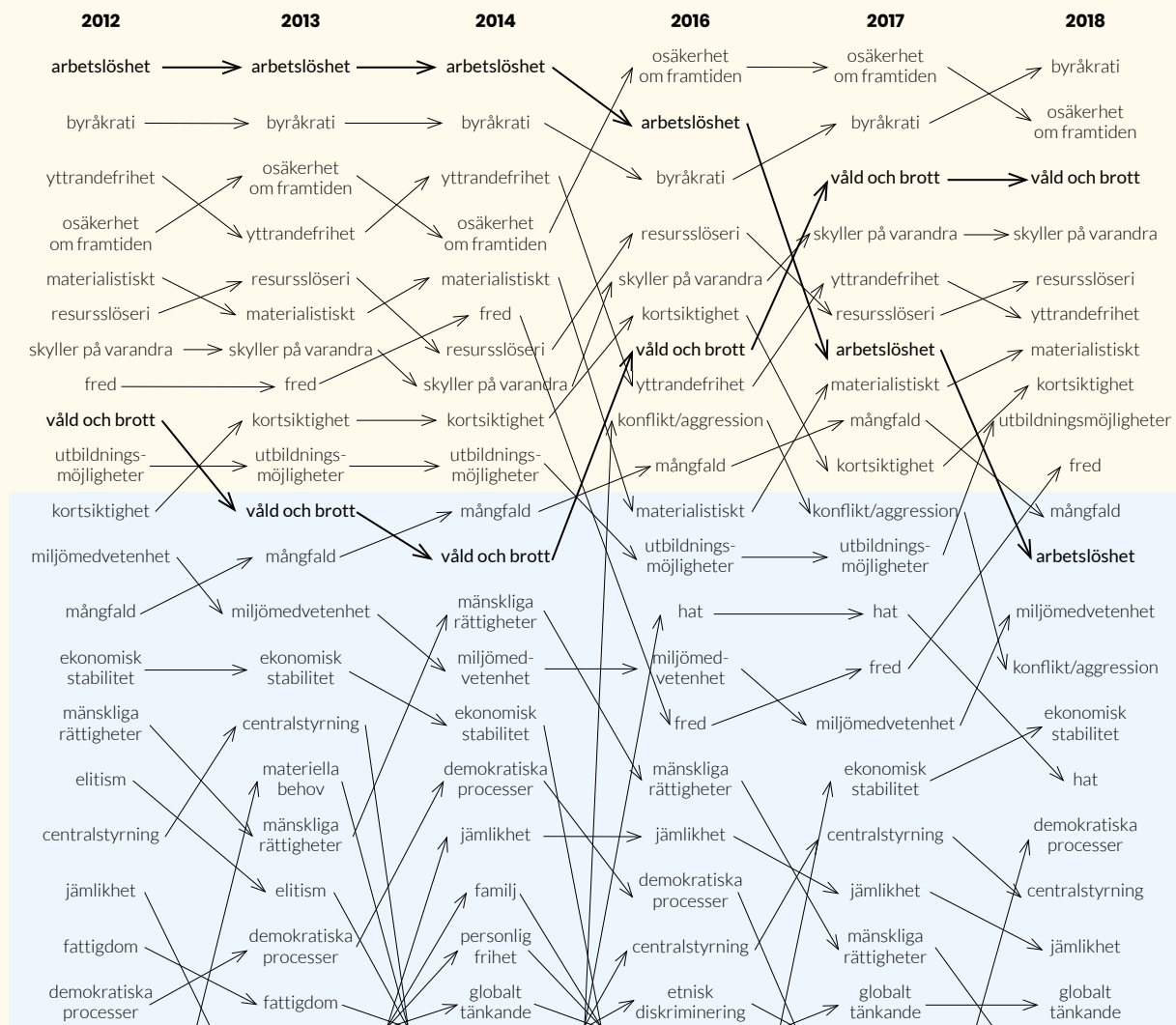
Stabil men problematisk bild av Sverige

Det första man slås av när man tittar på orden på topp-10 som svenskarna använder för att beskriva vilka värderingar som präglar Sverige idag är att *arbetslöshet* sjunker radikalt. Det är å andra sidan den enda entydigt positiva trenden i 2018 års undersökning. Generellt är bilden förhållandevis stabil med mindre förändringar från år till år.

I toppen av listan har *byråkrati* gått om *osäkerhet om framtiden* sedan förra året, medan *våld och brott* ligger kvar på tredje plats. *Våld och brott* fanns inte ens med på topp-10 för fyra år sedan.

På plats 11-20 har tre nya ord tillkommit sedan förra valet: *konflikt/aggression*, *hat* och *centralstyrning*. De som lämnat listan är *mänskliga rättigheter*, *familj* och *personlig frihet*.

Trender - Befintliga nationella värderingar

Ekonomisk stabilitet en svensk dröm

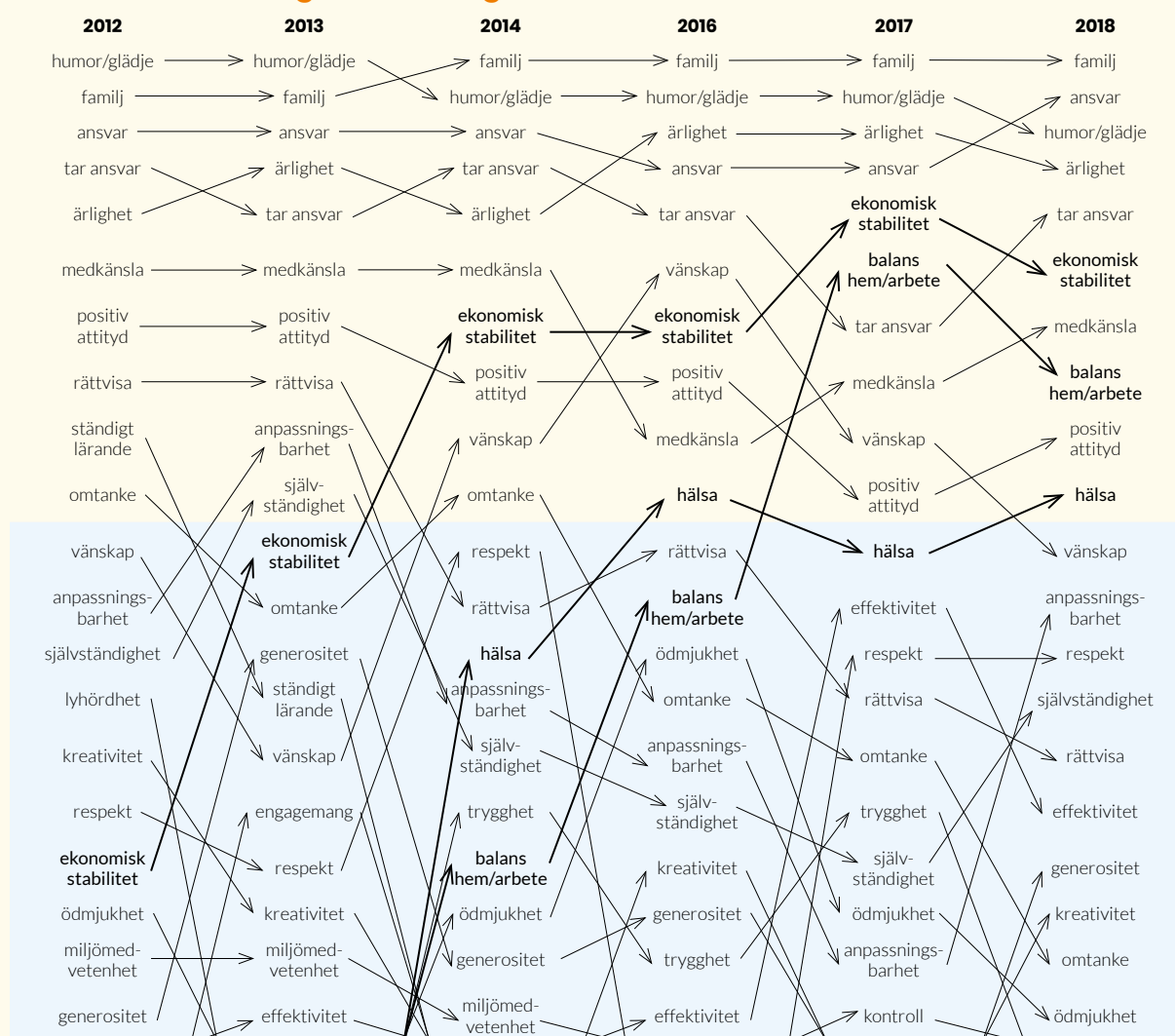
Även när svenskarna väljer ord för att beskriva sina personliga värderingar är läget stabilt sett över tid. På topp-5 hittar vi *familj*, *ansvar*, *humor/glädje*, *ärlighet* och *tar ansvar*.

Sedan valet 2014 har dock två nya ord tillkommit på topp-10: *balans hem/arbete* samt *hälsa*. Längre ner på listan har orden *effektivitet*, *generositet* och *kreativitet* tillkommit.

De ord som tappat mest sedan förra valåret är *rättvisa* och *omtanke*.

I en internationell jämförelse tycks den allra svenskaste värderingen vara *ekonomisk stabilitet*. I inget annat land där studien genomförts kommer detta upp som en personlig värdering.

Trender – Personliga värderingar

Rädslostyrda värderingar ökar

Sammantaget går det att säga att svenskarnas värderingar i grunden är stabila, men att vi på senare år kunnat notera en förskjutning mot rädslostyrda värderingar kopplade främst till brottslighet och kriminalitet. Detta stämmer också med den bild som ges i bland annat SOM-undersökningen och andra studier.

Vi kan också ana att högkonjunkturen spelar roll för vilka ord som svenskarna väljer. Samtidigt som arbetslösheten minskar ökar viljan till balans mellan hem och arbete, liksom fokuseringen på hälsa.

En intressant iakttagelse är att *jämlikhet*, *hållbarhet* och *omtanke* ökar som önskade värderingar på samhällsnivå medan *rättvisa* och *hjälpamhet* minskar som personliga värderingar. Här finns en eventuell motsägelse.

Tematiska iakttagelser

I samband med 2018 års mätning har ett antal tematiska iakttagelser gjorts av resultaten. De områden som studerats särskilt är värderingar kopplade till kommuner och våra arbetsplatser. Dessutom har vi tittat på vilka skillnader som finns mellan anställda i privat respektive offentlig sektor. Vi har även jämfört olika åldersgrupper.

Hur ser svenskarna på kommunen?

Bilden av kommunen präglas enligt 2018 års undersökning av *byråkrati*, *kortsiktighet* och *utbildningsmöjligheter*. Generellt kan sägas att bilden av kommunen är mindre enhetlig än den av samhället i stort. Framförallt är skillnaderna mellan olika år större. Bland de långsiktiga tendenserna märks att just *utbildningsmöjligheter* ökar, liksom *kortsiktighet* och *skyller på varandra*. Sett ur ett lite längre perspektiv ökar även *våld och brott*. Däremot sjunker *arbetslöshet*.

Större stabilitet råder gällande de värderingar svenskarna önskar ska prägla kommunen. Här är topp-3 stabil över tid och det sker i princip bara mindre omkastningar på topp-10. Topptrion utgörs av *arbetstillfällen*, *ekonomisk stabilitet* och *ansvar för kommande generationer*.

Att *skyller på varandra* ökar bland nuvarande värderingar kan tyda på att tilliten minskar. Ordet "tillit" har under senare år också i allt större utsträckning kommit att ersättas av "trygghet" i det offentliga samtalet. Vi noterar även att *kortsiktighet* ökar. Detta skulle kunna bero på att kostnadsjakt och effektiviseringar upplevs prägla kommuner, landsting och regioner.

Jämfört med synen på nationen tycks synen på kommunen vara mindre rädslostyr. Visserligen ökar *våld och brott* i synen på kommunen, men det går inte att se samma tydliga mönster som på nationell nivå. Möjligen bedömer svenskarna kommunen mer utifrån egna erfarenheter än på basis av medie-rapportering.

Exakt vad som ligger bakom att *utbildningsmöjligheter* ökar är svårt att spekulera kring. Att arbetslöshet sjunker lär däremot vara en tydlig effekt av det goda konjunkturläget.

Värderingar på jobbet

Den svenska arbetsplatsen präglas av *lagarbete* och *kostnadsjakt*. Det är i alla fall de två ord som sedan länge legat i topp när svenskarna beskriver vilka värderingar som präglar den egna arbetsplatsen. Den största förändringen i 2018 års undersökning är att *engagemang* petat ner *ansvar* från topp-3. Detta ligger också i linje med att *göra skillnad/något meningsfullt* klättrat en bit ner på listan.

När det gäller önskade värderingar på arbetsplatsen toppas listan av *anställdas hälsa*, *balans hem/arbete*, *humor/glädje*, *lagarbete* samt *erkännande av anställda*. Den stora klättraren under senare år är *balans hem/arbete*. Lite längre ner på listan klättrar även *kvalitet* och *jämlikhet*. De värderingar som minskar är främst *erkännande av anställda*, *ansvar* och *positiv attityd*.

Att *göra skillnad/något meningsfullt* klättrat på listan ligger i linje med resultaten av andra undersökningar. Samtidigt är det noterbart att svenskarna i övrigt väljer få ord för att beskriva arbetsplatsen som kopplas till samhällsengagemang och högre värden.

Att *anställdas hälsa* och *balans hem/arbete* toppar listan över önskade värderingar kan tyda på att vi under högkonjunktur arbetar mycket, men också att vi nu "har råd" att önska oss andra saker än att behålla jobbet. Bilden kompliceras av att *långa arbetstider* har en avtagande trend vad gäller befintliga värderingar.

Samma dröm men olika upplevelse i offentlig och privat sektor

Det finns stora likheter när anställda i privat respektive offentlig sektor väljer ord som beskriver de värderingar de önskar ska prägla arbetsplatsen. Oavsett var svensken arbetar värdesätter hen *anställdas hälsa*, *balans hem/arbete*, *humor/glädje*, *lagarbete* samt *erkännande av anställda*. Det finns inte heller några stora skillnader över tid.

Däremot är offentlig sektor betydligt längre från drömmen än vad privata arbetsplatser är. *Lagarbete* är det enda ord som finns med i både nuvarande och önskad kultur för anställda i offentlig sektor. Inom privat sektor är däremot fyra av fem toppord gemensamma för nuvarande och önskad kultur.

Dessutom finns oroande tendenser som att *förvirring* ökar inom offentlig men inte privat sektor.

En förklaring till skillnaderna kan vara att högkonjunkturen tydligare slår igenom i privat sektor. I offentlig sektor kan en högkonjunktur till och med ge negativa effekter då privata aktörer kan bjuda över t ex kommuner när det gäller löner till personer inom bristyrken. Dessutom märks de positiva effekterna av en högkonjunktur senare inom offentlig sektor.

Just kompetensförsörjningen är och kommer fortsatt vara en stor utmaning för både privat och offentlig sektor.

Unga har mer nyanserad bild än äldre

En tydlig skillnad i resultaten är den mellan de allra yngsta deltagarna och övriga åldersgrupper. I åldersgruppen <20 år är trivseln större i både samhället och på arbetet. Mest intressant är att graden av entropi (energiläckage*) i samhället i den yngsta gruppen ligger på 25 procent medan den i övriga grupper ligger på mellan 40 och 50 procent.

Bland de yngre deltagarna betonas i högre grad ord som *vänskap*, *medkänsla* och *respekt*. Framförallt *respekt* kan vara intressant att studera lite närmare då det kan ha många olika betydelser beroende på både person och situation.

Ett annat ord som sticker ut är *jämlikhet*, vilket bland unga ligger högt på listan över både nuvarande och önskade värderingar när de tittar på arbetsplatsen. De unga respondenterna ligger också högre när det gäller ord som *göra skillnad/något meningsfullt*.

Resultaten för den yngre åldersgruppen väcker många frågor. Trots att de är den grupp som är mest uppkopplad är de som nämnt ovan mer positiva till samhället än någon annan åldersgrupp. De tycks i alla fall ha en mer nyanserad bild av samhället än övriga. De betonar också i högre utsträckning än demografiska grupper samhällsorienterade värderingar. Talet om en individualistisk generation och riskerna med digitala filterbubblor kan med utgångspunkt i dessa resultat ifrågasättas. Kan dagens unga ha fått med sig inte bara sociala medier från start, utan även den nödvändiga källkritiken?

* Energiläckage kallas den procentuella andelen potentiellt begränsande ord som valts av respondenterna. Högt energiläckage tyder på att respondenterna upplever att energi läggs på fel saker.

Om undersökningen

Sverigestudien genomförs med Cultural Transformation Tools (CTT), en mätmetod som utvecklats av Barrett Values Centre. CTT är ett internationellt erkänt verktyg för mätning och synliggörande av kultur och värderingar.

Studien genomförs i samarbete med undersökningsföretaget Norstat och bygger på en webenkät med ett antal frågor. Enkäten skickas till ett "Sverige i miniatyr", det vill säga en statistiskt säkerställd fördelning av människor bosatta i Sverige. Totalt deltog 2 000 personer i undersökningen. Sverigestudien har genomförts vid nio tillfällen sedan 2009.

De fullständiga resultaten samt ytterligare information och all data bakom Sverigestudien finns tillgänglig på www.sverigestudien.se

För frågor, vänligen kontakta:
Sandra Zätterström,
projektledare för Sverigestudien och
managementkonsult på Preera
Sandra.Zatterstrom@preera.se
+46 (0)708-43 90 88

STUDIEN GENOMFÖRS AV PREERA I SAMARBETE MED
SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING (SKL) OCH AB VOLVO.
SAMTLIGA ÄR FRISTÄENDE ORGANISATIONER SOM VILL
BIDRA TILL ÖKAD FÖRSTÅELSE FÖR SAMHÄLLETS UTMANINGAR
GENOM ATT TILLFÖRA KUNSKAP OM VÅRA VÄRDERINGAR.

Har du frågor kring studien?
Skicka ett mail till hej@sverigestudien.se,
ring +46 31-750 90 00 eller besök
www.sverigestudien.se